

KULTUR&NÖJE

Kultur- och nöjesredaktör: Per Strömbro.
noje@norrnan.se · kultur@norrnan.se · 0910/577 23

CITATET

”Jag har nått en punkt där jag, efter 45 år i yrket, inte är så intresserad av att skådespela längre.”

Jodie Foster är trött på skådespeleriet.

TEATER

Fin andra akt om dysfunktionell familj

På lördagskvällen lyste en galet stor fullmåne över Nordanåområdet. En passande dekor till dramat om den galna familjen Tyrone i Lång dags färd mot natt.

RIKSTEATERN

Ja, de säger själva att de är galna eller rädda för att bli det. Deras dysfunktionella familjeliv har länge kretsat kring en onämbar kärna, mamma Marys narkotikamissbruk.

När pjäsen börjar lever alla i något slags hopp om ett normalt liv, men de faller snart in i gamla invanda mönster och roller. In i missbruket. Ingen av dem kommer undan, men i den här uppsättningen är det tydligt varför männen dricker. För att slippa konfronteras med sina sönderslagna drömmar och en mamma/fru som irrar runt i huset om nätterna, blek och oätkomlig som en vålnad. Allihop har de skapat en livslögn att gömma sig i och bit för bit faller maskerna av dem.

Det talas ofta om det dimmiga vädret utanför sommarhuset, men dimman inom dem själva är något de både förbannar och längtar efter. I ruset kan de glömma. Eller är också det en lögn?

Pjäsen sägs handla om Eugen

O'Neills egen familj och yngste sonen Edmund (känsligt spelad av Johannes Wanselow) är hans alter ego. Det är en tung och svart berättelse, men inte utan ljusglimtar.

Där finns faktiskt en hel del humor, vilket regissören Maria Löfgren har tagit fasta på och framhävt. Första akten är 'vägen' och andra akten 'målet', men i det här fallet är det inte vägen som är mödan värd. Scenerna i akt 2 mellan pappa James (Per Burell) och Edmund, samt bröderna emellan, är fullkomligt lysande.

Jag dras in i deras bekännelser, gräl och anklagelser. De lyckas sedan hålla mig fången ända till slutet. Det är här humorn visar sig, särskilt när storebror Jamie (Leonard Terfelt) kommer hem från krogen och gör entré liggande. Samtidigt är det när mamman inte längre är i rummet som hennes ande vilar tungt över familjen. Mönstren framstår med större tydlighet, hur hennes missbruk påverkat dem allesammans och hur det kom sig att drogen blev hennes bästa vän.

Föreställningen lyckas med att befinna sig i en tidlös zon, med undantag för några detaljer. Jag har svårt att tro att en kvinna som Mary skulle injicera morfin idag. Piller eller alkohol ligger närmare till hands. Kanske både och.

Edmunds tuberkulos, en sjukdom som var vanlig 1941 när pjäsen skrevs, är en annan sak som inte är lika trovärdig nu. Men jag tycker om

FAKTA

Lång dags färd mot natt

Av: Eugene O'Neill

Var: Nordanå, lördag.

Medverkande: Per Burell, Maria Selbing, Leonard Terfelt, Johannes Wanselow och Özlem Dijle Neva Yigitbas.

Översättning: Klas Östergren.

Regi: Maria Löfgren.

Scenografi & kostym:

Zofi Nilsson.

Kompositör: Andreas Kullberg.

Koreografi: Dorte Olesen.

FAMILJEN.

Per Burell (James), Maria Selbing (Mary) och Johannes Wanselow (Edmund) i Riksteaterns uppsättning av Lång dags färd mot natt.

FOTO: CARL THORBORG

den moderna känslan. Lika mycket som jag tycker om de koreograferade mellanspelen, ackompanjerade av Özlem Dijle Neva Yigitbas. Hon trummar på golv, glas, bord och dekor.

Skådespelarna dansar sig till nya platser på scenen, för att förevisa ett mönster eller en inre process. Scenografins gallerlika bur fungerar ut-

märkt att trumma på och den är en effektiv markör för den instängdhet som uppstår inom en familj med problem. Scenografins och ljuset är överhuvudtaget väldigt snyggt. En favorit är när fyrljuset sveper in genom gallerret för att ytterligare understryka den nöd de lever i.

För vem ska lysa upp familjen Tyrone's väg ut ur dimman?

INGRID CARLSSON

TISDAG

”Att ens påstå att man är nära”

Bilderna, ni har sett dem, från nyhetshelikoptrar och våghalsiga mobilkameror; där byggnader tvekar i ljudet stål mot stål och båtar flyter på vattenmassorna som om det vore första gången. En kommer med bredsidan först. Tidigare: Kontorsbyggnader och landsbygd skakar tillsammans – endast nu är de lika. De flesta är vana men det här är något annat säger man via internettelefonin så att vi ska förstå. Ändå svårt att greppa. Att ens påstå att man är nära.

I en, ursäkta ordvalet, andra väg av elände och härdsmälta,

detta rädlans synonym, gör sig åter påmint. Upp bland de stora klättrar Fukushima – till mellan Harrisburg och Tjernobyl. De stora i en ranking framavlade efter krav på energi; billig och till allt som vi egentligen inte behöver. Och mitt bärbara datamönster flackar med blicken. Ändå svårt att greppa. Att ens påstå att man är nära.

Kanske är det just på grund av att det är så långt borta både i mil och erfarenhet som vi om än inte blundar så gott väljer att inte låta blicken driva

längre än de fattbara. Men är det verkligen försvarbart?

För samtidigt i, ja samtidigt i just den här västvärldens vardagsrum, middagsbord och på 15 minuter kafferast – där sitter vi i bästa fall med ena ögat mot världen men hela tanken på annat håll. Samvetet håller man gärna utanför. Istället gnälla på att vintern vägrar ge med sig och Persbrandts relation till en annan form av vita flingor och rinnig näsa. Internet sedan – där roligheterna om en schlagerfestival har varit den hetaste trenden. Det fattbara är ledordet och att

blunda är vägen; om än inte fullt ut så väl då det gäller.

Det är klart – att verkligen påverka är inte lätt bortom skickad omtanke och en SMS-slant men då krävs det också att vi verkligen gör det lilla. Så länge vi kan möta våra egna bleka spegelbilder i den tinande våren så låt gå för att vi bryr oss om barnstjärnor i en Melodifestival och om tafflig naturromantik i en tisdagsspalt. Det är mänskligt att inte kunna greppa men det är medmänskligt att försöka.

Förresten: Fel låt vann.

KRÖNIKA

JOHAN FORSBERG